

MASROP E-Dergi

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi (MASROP E-Dergi)

E-Journal Common Platform of Architects, Archaeologists, Art Historians and Conservator-Restorers (MASROP E-Dergi)

MASROP E-Dergi *Cilt 12.2*

Kasım 2018

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi
MASROP E-Dergi

E-Journal Common Platform of Architects, Archaeologists, Art Historians and Conservator-Restorers

MASROP E Dergi Ulusal Hakemli bir e-dergidir.

MASROP E Dergi is a National Refereed Journal

Türkçe olarak yılda 2 sayı (Nisan ve Kasım) yayınlanır.

Published in Turkish annually in two issues (April and November)

Yayın Sahibi / Publication Proprietor

Uğur Alanyurt

Elektronik Sayfa ve Grafik Tasarım / Web and Graphic Design

Selçuk Öztürk

E-Dergi Tasarım / E-Journal Design

Öğr. Gör. (M. A.) Ceren Baykan (T.Ü.); Doç. Dr. Daniş Baykan (T.Ü.)

Posta Adresi / Address

Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, I. Bina, Kat 1, oda nu.: 106, Klasik Arkeoloji Laboratuvarı, Güllapoğlu Yerleşkesi
22030, Merkez / Edirne

Telefon / Phone

0-284-235 95 27 Dâhili: 1202

E-posta Adresi / E-mail

masrop.e.dergi@gmail.com

İnternet Adresi / Web Address

<http://www.masrop.org>

ISSN: 1307-4008

Ön Kapak:

Tasarım Ceren Baykan (T.Ü.)

Arka Kapak:

MASROP E-Dergi'nin Yayın kuralları

Cilt 12 Sayı 2 Kasım 2018

Bu e-dergide yayınlanan makalelerin yayın hakkı saklıdır. MASROP E-Dergi'de yer alan makaleler tekil ve toplu şekilde dijital veya matbu olarak çoğaltılamaz. Yazılar ve görseller hiçbir şekilde ticari olarak kullanılamaz. Bilimsel yayınlarda kaynak gösterilerek alıntı halinde kısmi kullanımı mümkündür. Makalelerin görsellerinin bilimsel amaçlı kullanımı yazarının iznine bağlıdır. Makale görselleri kaynak gösterilmediği sürece yazarına aittir. Makalelerdeki yazın ve görsel içeriğin yasal sorumlusu yazarıdır.

Kurucu ve Onursal Başkan / Founder and Honorary Chief Editor

Oktay Ekinçi

Yayın Kurulu / Editorial Board

Başkan / Editor

Doç. Dr. Daniş Baykan (Trakya Ü.)

Yardımcı Başkan / Deputy Editor

Dr. Ergün Karaca (Trakya Ü.)

Düzenleme ve Dizgi / Redaction and Editing

Ceren Baykan (Trakya Ü.)

İngilizce Düzenleme / English Redaction

Doç. Dr. Emma Louise Baysal (Trakya Ü.)

Elektronik Sayfa Sorumlusu / Webmaster

Uğur Alanyurt (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.)

Onursal Yayın Kurulu / Honorary Editorial Board

Prof. Dr. Belkıs Dinçol (İstanbul Ü. *emekli*) Prof. Dr. Turan Efe (Bilecik Şeyh Edebali Ü. *emekli*)

Prof. Dr. Mehmet Özdoğan (İstanbul Ü. *emekli*) Prof. Dr. Nuran Şahin (Ege Ü. *emekli*)

Prof. Dr. Elif Tül Tulunay (İstanbul Ü. *emekli*)

Yayın Kuruluna ilaveten / In addition to the Editorial board

Yayın Danışma Kurulu / Editorial Advisory Board

Ünvan (Prof.; Doç.; Dr.) ve soyadı alfabetik / Title and surname, alphabetic

Prof. Dr. Sümer Atasoy (Karabük Ü. *emekli*)

Prof. Dr. Asnu Bilban Yalçın (İstanbul Ü.)

Prof. Dr. Sedef Çokay Kepçe (İstanbul Ü.)

Prof. Dr. Bekir Eskici (Gazi Ü.)

Prof. Dr. Gül Gürtekin Demir (Ege Ü.)

Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem (Mimar Sinan G.S.Ü.)

Prof. Dr. Sevgi Lökçe (Atılım Ü.)

Prof. Dr. M. Sacit Pekak (Hacettepe Ü.)

Prof. Dr. Ayla Sevim Erol (Ankara Ü.)

Prof. Dr. Gülsün Umurtak (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Sennur Akansel (Trakya Ü.)

Doç. Dr. Atilla Batmaz (Ege Ü.)

Doç. Dr. Yener Bektaş (Ahi Evran Ü.)

Doç. Dr. Arzu Demirel (Mehmet Akif Ersoy Ü.)

Doç. Dr. Kenan Eren (Mimar Sinan G.S.Ü.)

Doç. Dr. Aliye Erol Özdzibay (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. İlkan Hasdağlı (Trakya Ü.)

Doç. Dr. Dinçer Savaş Lenger (Akdeniz Ü.)

Doç. Dr. Hasan Peker (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Ayça Tiryaki (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Gülgün Yılmaz (Trakya Ü.)

Dr. Ahmet İhsan Aytekin (Mehmet Akif Ersoy Ü.)

Dr. Cevdet Merih Erek (Gazi Ü.)

Dr. Burcu Kırmızı (Mimar Sinan G.S.Ü.)

Dr. Nil Köroğlu Orbeyi (Mimar Sinan G.S.Ü.)

Dr. Hüseyin Murat Özgen (Mimar Sinan G.S.Ü.)

Dr. Deniz Sarı (Bilecik Şeyh Edebali Ü.)

Dr. Aksel Tibet (İFEA İstanbul)

Dr. Derya Yalçıklı (Çanakkale 18 Mart Ü.)

Dr. Nalan Damla Yılmaz Usta (Süleyman Demirel Ü.)

Dr. Aslıhan Yurtsever Beyazıt (İstanbul Ü.)

Prof. Dr. Serdar Aybek (Celal Bayar Ü.)

Prof. Dr. Demet Binan (Mimar Sinan G.S.Ü.)

Prof. Dr. Serra Durugönül (Mersin Ü.)

Prof. Dr. Timur Gültekin (Ankara Ü.)

Prof. Dr. Necmi Karul (İstanbul Ü.)

Prof. Dr. Gül Işın (Akdeniz Ü.)

Prof. Dr. Mustafa Özer (Medeniyet Ü.)

Prof. Dr. Gürcan Polat (Ege Ü.)

Prof. Dr. Hamdi Şahin (İstanbul Ü.)

Prof. Dr. Ahmet Yaraş (Trakya Ü.)

Doç. Dr. Çiler Altınbilek Algül (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Adnan Baysal (Trakya Ü.)

Doç. Dr. Özgü Çömezoğlu Uzbek (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Yeşim Doğan (Ankara Ü.)

Doç. Dr. Melda Ermiş (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Lale Doğer (Ege Ü.)

Doç. Dr. Semiha Kartal (Trakya Ü.)

Doç. Dr. Aşkın Özdzibay (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Müjde Peker (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Murat Türkteki (Bilecik Şeyh Edebali Ü.)

Dr. Baki Demirtaş (Trakya Ü.)

Dr. Öznur Gülhan (Ankara Ü.)

Dr. Hüseyin Köker (Süleyman Demirel Ü.)

Dr. Serdar Mayda (Ege Ü.)

Dr. Hüseyin Sami Öztürk (Marmara Ü.)

Dr. Işık Şahin (Trakya Ü.)

Dr. Fatma Banu Uçar Çakan (İstanbul Ü.)

Dr. Fuat Yılmaz (Trakya Ü.)

Dr. Davut Yiğitpaşa (Ondokuz Mayıs Ü.)

Dr. S. Melike Zeren Hasdağlı (Trakya Ü.)

MASROP E-Dergi

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi

Cilt 12 Sayı 2 Kasım 2018 Hakemleri

Prof. Dr. Serra Durugönül	Mersin Ü.
Prof. Dr. Ayla Sevim Erol	Ankara Ü.
Prof. Dr. Timur Gültekin	Ankara Ü.
Prof. Dr. Metin Kartal	Ankara Ü.
Prof. Dr. Harun Taşkiran	Ankara Ü.
Doç. Dr Arzu Demirel	Mehmet Akif Ersoy Ü.
Doç. Dr. Yeşim Doğan	Ankara Ü.
Doç. Dr. Lale Doğer	Ege Ü.
Doç. Dr. İlkan Hasdağı	Trakya Ü.
Dr. Ahmet İhsan Aytek	Mehmet Akif Ersoy Ü.
Dr. F. Eray Dökü	Mehmet Akif Ersoy Ü.
Dr. Ergün Karaca	Trakya Ü.
Dr. Gizem Kartal	Ankara Ü.
Dr. Serdar Mayda	Ege Ü.
Dr. Nalan Damla Yılmaz Usta	Süleyman Demirel Ü.
Dr. Fuat Yılmaz	Trakya Ü.

İçindekiler

MASROP E-Dergi Künye	ii
MASROP E-Dergi Yayın ve Yayın Danışma Kurulu	iii
Bu Sayısının Hakemleri	iv
İçindekiler	v
Sunuş	vi
Araştırma Makaleleri	
Fındık, Betül “İlisu Baraj Gölü Alanı Paleolitik Çağ Çekirdekleri” <i>Ilisu Dam Lake Area Cores of Paleolithic Age</i>	1-15
Kızıllarslanoğlu, H. Asena - Aytek, Ahmet İhsan “Elaiussa Sebaste Üretimi “Geç Roma 1” Amforalarının Geleneksel Tipoloji ve Geometrik Morfometrik Analizlerle Değerlendirilmesi” <i>The Traditional Typological and Geometric Morphometric Assessment of the “Late Roman 1” Amforas from Elaiussa Sebaste</i>	16-44
Sevim Erol, Ayla - Yavuz, Alper Yener - Aytek, Ahmet İhsan “Patara İnsanlarında Bir Diş Varyasyonu: Supernumerary Premolar Diş ve Antropolojik Önemi” <i>A Tooth Variation in Patara People: Supernumerary Premolar Teeth and Their Anthropological Importance</i>	45-57
Tarhan, Erhan - Mayda, Serdar - Yavuz, Alper Yener - Sevim Erol, Ayla “Zürih Üniversitesi Paleontoloji Müzesi’nde Bulunan Çorakyerler Suidae Materyallerinin Revizyonu” <i>Revision of the Çorakyerler Suidae Materials in the Palaeontological Museum of the University of Zurich</i>	58-69
Yavuz, Alper Yener - Tarhan, Erhan - Mayda, Serdar - Sevim Erol, Ayla “Çorakyerler Lokalitesi Hystricidae Buluntuları” <i>Hystricidae Findings from the Çorakyerler Locality</i>	70-75
Derleme	
Gümrükçü, Merve “Neandertallerde Bitki Tüketimi” <i>Plant Consumption in Neandertals</i> “Plant Consumption in Neandertals” (Tam Çeviri)	76-91
Rapor	
Akıncıoğlu, N. Umut - Hancı, Hamit - Doğan, Yeşim - Sevim Erol, Ayla “Olay Yerindeki İnsan İskeletlerinin Sistemik Analizi” <i>Systematic Analysis of Human Skeletal Remains in Crime Scenes</i>	92-100

Sunuş

2018'in ikinci (Kasım 2018) sayısını geliştiren Yayın Danışma Kurulumuzla, araştırmacıların ilgisine sunuyoruz. Dergimizin ulaşılabilirliği ve taranabilirliğini arttırmak amacıyla uzun süredir DergiPark ile iletişim içerisinde olduğumuzu önceki sayılarda duyurmuştuk. Geçtiğimiz Nisan ayının sonunda yaptığımız başvuruyla bu sayıdan itibaren dergimizin tüm makale kabul ve hakemlik süreçlerinin yönetimi DergiPark üzerinden yapılmaktadır. DergiPark'ın bize sağladığı alan ve sayfa Editör Yardımcımız Dr. Ergün Karaca tarafından kısa sürede düzenlenmiş ve Ekim 2018 itibariyle kullanıma açılmıştır (<http://dergipark.gov.tr/masrop>).

Bu yıl Aralık ayında ULAKBİM ve ODİS izleme süreçlerinin denetimi gerçekleştirilecektir. Denetimden olumlu sonuç almak için eksiklikleri elimizden geldiğince gidermeye çalıştık. Bu aşamada ana sitenin (<http://masrop.org/>) güncellenmesinde Ceren Baykan ve Uğur Alanyurt'a; DergiPark sitesinin (<http://dergipark.gov.tr/masrop>) düzenlenmesinde Dr. Ergün Karaca'ya teşekkürlerimi sunuyorum. DergiPark sürecine geçişimizle birlikte TR Dizin'de yer alma ve taranmamızda olumlu gelişmeler beklemekteyiz. Bunun haricinde ULAKBİM ve ODİS izleme süreçlerini önümüzdeki ay başarıyla tamamlarsak 2017 ve 2018 yılında çıkan tüm sayılarımız geriye dönük olarak taranıyor olacaktır. DergiPark ve TR Dizin süreçlerinin tamamlanmasının ardından DergiPark'ın ücretsiz DOI hizmetinden yararlanmaya da hak kazanılmış olacaktır.

Derginin tanıtım ve duyurularının ulaşılabilirliğinin artırılması için sosyal medya hesapları oluşturulmuştur ve aktif kullanımı sağlanmaya çalışılmaktadır. *Academia.edu* hesabına <https://trakya.academia.edu/MASROPEDergi> adresinden; *Facebook* hesap ve sayfasına <https://www.facebook.com/profile.php?id=100011943347621> ile <https://www.facebook.com/Masrop-E-Dergi-229069657464751/> adreslerinden; *Twitter* hesabına da https://twitter.com/masrop_edergi?lang=tr adresinden ulaşım sağlanabilmektedir.

Kasım 2018 sayımızda “Patara İnsanlarında Bir Diş Varyasyonu: Supernumerary Premolar Diş ve Antropolojik Önemi”, “İlsu Baraj Gölü Alanı Paleolitik Çağ Çekirdekleri”, “Elaiussa Sebaste Üretimi “Geç Roma 1” Amforalarının Geleneksel Tipoloji ve Geometrik Morfometrik Analizlerle Değerlendirilmesi”, “Zürich Üniversitesi Paleontoloji Müzesi'nde Bulunan Çorakyerler Suidae Materyallerinin Revizyonu” ve “Çorakyerler Lokalitesi Hystricidae Buluntuları” başlıklarında beş **Araştırma Makalesi**; “Neandertallerde Bitki Tüketimi” başlığında ve tam çevirisi ile bir **Derleme** ve “Olay Yerindeki İnsan İskeletlerinin Sistemik Analizi” başlığında bir **Rapor** olmak üzere toplam yedi çalışma yayınlanmaktadır. Derginin yoğun yükünü üstlenen Yayın Kurulu'ndaki çalışma arkadaşlarıma; Yayın Danışma Kurulumuzun yeni üyelerine ve bu sayıda emek veren Hakemlerimize teşekkürlerimi sunuyorum. Kasım 2018 sayımızdan itibaren e-dergimiz hem ana siteden (<http://masrop.org/>) hem de DergiPark sitesinden (<http://dergipark.gov.tr/masrop>) eş zamanlı olarak yayınlanacaktır.

Aydınlık, bilimsel, sağlıklı ve başarılı yarınlar dileklerim ve Saygılarımla...

Doç. Dr. Daniş Baykan

Olay Yerindeki İnsan İskeletlerinin Sistemik Analizi

N. Umut AKINCIOĞLU[·], Hamit HANCI[·]
Yeşim DOĞAN^{··}, Ayla SEVİM EROL ^{···}

Öz

Olay yeri, adli vakaların çözümünde en değerli bulguların elde edildiği, fail ile maktul arasındaki bağlantının fiziksel kanıtlarının bulunduğu dinamik bir alandır. Olay yerinde kimyasal, fiziksel ve biyolojik birçok bulgu elde edilebilmektedir. Bu bulguların her biri olay yeri uzmanları tarafından tespit edilmekte ve kayıt altına alınmaktadır. İnsana ait iskelet kalıntılarının incelenmesi ve kazı yapılması gereken durumlarda ise olay yeri uzmanlarının yanında adli antropolog veya adli arkeologlar bulunmalı ve olay yeri formlarında buluntular özellikleri belirtilerek kayıt altına alınmalıdır. Söz konusu insan kalıntıları olduğunda olay yerinde uzman personel tarafından yapılacak ön inceleme ve kalıntıların doğru şekilde kayıt altına alınması kimlik tespiti aşamasında büyük fayda sağlamaktadır. Bu nedenle olay yeri formlarına ek olarak insan kalıntılarını kayıt altına alabilmek için özel olarak düzenlenmiş formlar bulunmalıdır. Bu çalışma ile ülkemizde güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilecek olay yeri inceleme çalışmalarında adli antropologların da yer almasının önemi vurgulanarak, insan kalıntılarının kayıt altına alınması aşamasında kullanılacak bir olay yeri kayıt formu oluşturulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Adli antropoloji, olay yeri, insan kalıntıları, olay yeri formları, F2K.

Systematic Analysis of Human Skeletal Remains in Crime Scenes

Abstract

A crime scene is a dynamic area which contains much evidence that is used to solve crimes. The evidence found at a crime scene shows the connection between the offender and the victim. Crime scenes contain many types of chemical, physical and biological evidence.

Each of these findings is determined and recorded by expert crime scene personnel. If there are remains at the scene, such as a human skeleton, which will provide important benefits in identification, it must be examined by forensic anthropologists. Human remains, such as any findings obtained at the scene, should also be recorded by specifying their characteristics at the scene. Accurate registration of evidence provides a great benefit in the identification phase. For this reason, in addition to the on-scene forms, there must be a specially arranged form in order to record human remains. This form, which needs to be filled in by a forensic anthropologist at the crime scene should have the necessary parts to provide detailed information about human remains and also provide the necessary information to the personnel who will make the laboratory examinations. The aim of this study is to create an on-site registration form to be used during the registration of human remains by emphasizing the importance of forensic anthropologists in crime scene investigations.

Keywords: *Forensic anthropology, crime scene, human remains, crime scene forms, DVI.*

[·] N. Umut Akıncıoğlu, Polis Akademisi Başkanlığı, Adli Bilimler Enstitüsü, Araştırma Görevlisi, umutakincioglu@gmail.com, orcid.org/0000-0002-4605-6195

^{··} Hamit Hancı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Profesör Dr., hamithanci@gmail.com, orcid.org/0000-0001-5350-5887

^{···} Yeşim Doğan, Ankara Üniversitesi DTCF, Antropoloji Bölümü, Doçent Dr., ydalakoc@gmail.com, 0000-0001-6650-6133

^{····} Ayla Sevim Erol, Ankara Üniversitesi DTCF, Antropoloji Bölümü, Profesör Dr., ayla_sevim@yahoo.com, orcid.org/0000-0001-7776-3864.

Giriş

Olay yeri, suç ve fail arasındaki ilişkinin kurulabileceği delilleri barındıran ve bu nedenle inceleme aşamasında atılacak adımların önem taşıdığı bir alandır. Laboratuvar aşamasında çalışan personel ne kadar deneyimli ve kullanılacak cihazlar ne kadar ileri teknolojiye sahip olursa olsun alınacak sonucun doğruluğu olay yerinden gelecek bulgunun kalitesiyle sınırlı olacaktır (Houck-Siegel 2010: 29-30).

Olay yerinde yapılacak çalışma sonucu elde edilen veriler olay ile olaya karışan kişiler arasında bağlantı kurmayı sağlamaktadır. Bir bulgunun hukuki süreçte geçerli bir delile dönüşebilmesi için hem olay yerinde hem de laboratuvar aşamasında izlenmesi gereken kurallara uyulmayan bir süreç delil kaybına neden olacaktır. Bu nedenle olay yerinde bulunan tüm bulgular alanında uzman olay yeri inceleme ekipleri tarafından hızlı bir şekilde kayıt altına alınmalı ve laboratuvara ulaştırılmalıdır (Bayer 2003: 83-85).

Olay yeri genellikle fail ve mağdura ait kalıntıların bulunduğu bir alandır. Bunlar fiziksel, kimyasal ve biyolojik bulgular olabilir. Özellikle biyolojik bulguların tespiti ve kayıt altına alınması aşamasında zamana karşı bir mücadele söz konusudur. Olay yerinin şartlarına göre sıcaklık, nem ve diğer dış etmenler biyolojik delillere hızla zarar verir ve bir süre sonra delillerin geri dönüşümsüz şekilde kaybına neden olabilir (Houck-Siegel 2010: 59-60). Olay yerinde görev alan emniyet güçleri olay yeri ve olay yerinde karşılaşılabilecek durumlar hakkında detaylı eğitimler almaktadır. Olay yeri personeli alanda bulunacak deliller ve delillerin kontaminasyon riskine karşı korunması gibi bilgilerin yanı sıra bu delillerin olay yerinden laboratuvara ulaştırılması aşamasında izlenecek yollar hakkında da bilgi sahibi olmaktadır.

Olay yeri inceleme personeli olay yeri ile ilgili ileri düzeyde teknik bilgiye sahip olmasına rağmen bazı durumlarda özel uzmanlık ve bilgi birikimine ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin olay yerinde insan kalıntısı bulunması ve bir de bu kalıntılara ulaşmak için bir kazı gerçekleştirilmesi söz konusu ise ayrı bir uzmanlık bilgisi şarttır (Sevim-Duyar 1992). Kazı kırılabilir, hassas bir materyal olan iskelet kalıntısına zarar vermeden gerçekleştirilmeli, kalıntının gömülme şekli ve beraberinde gömülen diğer materyaller göz ardı edilmemeli, ceset bütün halinde ise cesedin pozisyonu kayıt altına alınmalıdır.

Olay yeri incelemelerinde olay yeri çalışmasının kayıt altına alınması hem mahkeme aşamasında hem de çalışmanın disiplini açısından önemlidir. Bu nedenle olay yerinden elde edilen her bulgu ve olay yerine müdahil olan herkes olay yeri formları ile kayıt altına alınmaktadır (Beaufort Moore 2009: 57). Bu formlarda delilin nereden ve ne şekilde elde edildiği, delili toplayan kişi ve delilin toplandığı tarih ve saat kayıt altına alınır. Bunların dışında olay yeri ile ilgili fotoğraflar, inceleme aşamasında alınan notlar da formlara dâhil edilir.

Adli antropologlar olay yerinden elde edilen iskeletleşmiş insan kalıntılarında birçok bilgi elde edebilecek beceriye sahip uzmanlardır. Olay yerinden elde edilecek antropolojik bulgular yardımıyla iskeletin ait olduğu bireyin cinsiyet tayini, boy tahmini, yaş tahmini ve soy gibi biyolojik özelliklerinin tespit edilmesi mümkündür. Adli antropoloji kimlik tespiti aşamasında sağladığı bilgiler neticesinde pozitif kimliklendirmenin yapılması için örneklemin daraltılması açısından önemli bilgiler sunmaktadır. Adli antropologlar tarafından yapılacak antropolojik incelemeler kimliklendirme çalışmalarında büyük avantaj sağlamaktadır (Pickering ve Bachman, 2009: 17).

Ülkemizde olay yerinden incelenmek üzere adli antropologlara gönderilen insan kalıntılarının antropolojik metotlara uygun olmayan şekilde toplandığı ve incelemeye gönderildiği görülmektedir. İncelemeye gelen deliller çoğu zaman kazı çalışması esnasında ya da paket içerisinde laboratuvara gönderilirken ileri derecede zarar görmüş olmaktadır. Bu da laboratuvarında gerçekleştirilecek kimliklendirmeye yönelik çalışmaları zorlaştırmakta hatta zaman zaman da imkânsız hale getirmektedir. Bu sorunu çözmek için olay yerinde insan kalıntıları bulunduğu detaylı bir şekilde kayıt altına alınmasını sağlayacak olay yeri formları oluşturmanın gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Materyal ve Metot

Çalışmada ülkemizde 2017 yılı itibarı ile Emniyet güçleri ve Jandarma tarafından kullanılan olay yeri inceleme formları içerik açısından incelenmiştir. Ülkemizde her iki kurumun da kullanmakta olduğu formlar yine içerik bakımından karşılaştırılmış ve formlarda yer alan bilgilerin olay yeri inceleme açısından yeterlilikleri incelenmiş ve eksik bulunan noktalar açısından çözüm önerileri üretilmesi amaçlanmıştır. Ülkemizde kullanılan olay yeri inceleme formlarının yanı sıra Tennessee eyaletinde kullanılmakta olan olay yeri formları ve Philippine ulusal polisine ait olay yeri formları da içerik açısından ele alınmıştır. Bu formlarla beraber Interpol tarafından hazırlanan DVI kılavuzu da incelenerek post mortem bulguların kayıt altına alınması aşamasında dikkat edilen hususlar ve bu formda yer alan kayıt kısımlarının olay yeri inceleme formlarında etkin kullanılması için ne gibi uygulamalar yapılacağı tartışılmıştır.

Bulgular

Ülkemizde Jandarma ve Emniyet Teşkilatı tarafından kullanılan olay yeri formlarını incelediğimizde her iki kurumda kullanılan formların oldukça titizlikle hazırlanmış ve birçok detaya yer verilmiş olduğu görülmektedir. Bu formlar olay yerine ilişkin adres bilgisi, olayın türü, olayın gerçekleştiği alan ile ilgili genel bilgiler, olay yerinin tanımlanması ve krokilendirilmesi için gerekli bir alan ve bulguların tespit edildiği yeri, nakil yöntemini ve paketlemeye ait bilgilerin yer aldığı alanları içermektedir. Bu olay yeri formları soruşturma sorumlusuna ait ve olayla ilgili şahıslara ait bilgileri barındırmasının yanında elde edilecek bulgulara ait de detaylı açıklamaların olduğu bölümlere sahiptir. Her iki kurumun kullandığı olay yeri inceleme formları içerik bakımından benzerlikler taşımaktadır. Bunun yanında yurt dışında kullanılmakta olan Tennessee eyaleti polisi ve Philippine ulusal polisine ait formlara bakıldığında bu formlarda da olay yerinden elde edilecek bulguların ve olay yerine giden ekiplere ait bilgilerin bu formlarda detaylı şekilde kayıt altına alındığı görülmüş, ancak olay yerinde iskeletleşmiş insan kalıntılarıyla karşılaşıldığı durumlarda bu bulguların kayıt altına alınması için herhangi bir ek alan görülmemiştir. Hem ülkemizde hem de yurt dışındaki bazı bölgelerde kullanılan formlara bakıldığında adli antropolojik verilerin formlarda kayıt altına alınacağı alanların eksikliği gözükmemektedir. Interpol tarafından hazırlanan DVI kılavuzu incelendiğinde ise post mortem bulgular için kayıt formlarının oldukça detaylı bir şekilde hazırlanmış olduğu, özellikle de iskeletleşmiş insan kalıntılarının bulunduğu durumlarda bu bulguların detaylı şekilde kayıt altına alınmasına imkan sağlayacak alanlar olduğu görülmüştür.

Tartışma

İskeletleşmiş veya iskeletleşmekte olan insan kalıntılarının bulunduğu ya da sabunlaşmış, ısıya maruz kalmış kalıntıların kimliklendirilmesi aşamasında, üzerinden uzun zaman geçmiş davaların aydınlatılmasında ve muhtemel ölüm sebebinin belirlenmesi gibi konularda adli antropoloji önemli bilgiler sağlamaktadır (Çeker 2017). İnsan iskeletleri üzerinde bir adli antropolog tarafından yapılacak inceleme ile: hayvan kalıntıları ise kalıntıların türü, insan kalıntıları ise ait olduğu bireyin yaşı, boyu, cinsiyeti ve bazı durumlarda ölüme neden olan faktörler gibi birçok bilgi elde edilebilmektedir (İşcan 2001). Adli vakalar söz konusu olduğunda elde edilecek en ufak bulgu bile olayın çözümünde önemli bilgiler sağlayabilir. Bu nedenle gömünün türü de adli vakalarda önem arz etmekte, bulgulara ulaşılması aşamasında adli antropolog ve arkeologlardan alınacak yardım bulguların elde edilmesinde kritik rol oynamaktadır (Adams-Byrd 2014: 43). Toprak altındaki bulgularla karşılaşılması muhtemel durumlarda kazı yapılacak yerin doğru tespit edilmesi ve yapılacak kazının doğru ekipmanlarla ve uzman ekiplerce yapılması kimlik tespiti aşamasında alınacak sonuçları doğrudan etkilemektedir (Fisher-Fisher 2012: 401)

Doğru yöntemler ve uzman personel yardımı ile açılan bir mezarda cesedin bulunduğu pozisyon bize postmortem değişiklikler ile ilgili de bilgiler vermektedir. Uzman olmayan ve alanda bilgisiz personel tarafından yapılacak kazı çalışmaları hem kazı alanına hem de elde edilecek bulgulara zararlar verebilmektedir. Örneğin kazı alanında toprağa yapılacak yanlış bir baskı toprak altındaki kemik kalıntılarının kırılmasına ve yine toprak altında bulunması muhtemel bulguların geri dönüşümsüz olarak zarar görmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle eğer mümkünse kazı çalışmaları alana kurulacak bir platform üzerinden ve sadece uzman personelin dâhil olduğu bir ortamda yapılmalıdır (Dupras vd. 2012: 120). Karışık kalıntılarla karşılaşıldığı durumlarda kalıntıların ait olduğu türün belirlenmesi, kalıntıların ait olduğu kişi sayısının belirlenmesi gibi durumlarda adli antropologlar çalışmalara yardımcı olmaktadır. Yine kemikler üzerinde gözlemlenen izlerin hangi alete ait olduğu, bu izlerin bir hayvan mı yoksa silah tarafından mı oluşturulduğu gibi sorular da adli antropologlar tarafından cevaplandırılmaktadır (Adams-Byrd 2014: 37).

Kazı yapılacak her alan kendine has bazı özelliklere sahiptir. Kazı alanının sahip olduğu bu özellikler yapılacak kazıda izlenecek prosedürleri de değiştirmektedir. Kazı yapılan alanda bulunması beklenen bulguların türü, olayın türü, kazı alanının toprak yapısı ve kazıda ortaya çıkacak bulguların hangi derinlikte bulunduğu gibi özellikler kazı çalışmalarında izlenecek yöntem ve metotları çeşitlendirmektedir. Kazı yapılan toprakta da bulgulara rastlanma ihtimali olması yapılan çalışmayı çok daha titiz ve yavaş yapmayı gerektirmektedir (Hunter, Simpson ve Colls 2013: 1-19). Kazıdan elde edilecek sonuçlar vakanın seyri açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle kazı sırasında izlenecek prosedürler olay yeri inceleme prosedürlerini de içinde barındırmalı, kazı sırasında kontaminasyonu önlemek için eldiven ve bone gibi materyaller kullanılmalıdır. Ayrıca kazıdan elde edilen bulgular olay yeri çalışmalarında olduğu gibi tam ve eksiksiz olarak kayıt altına alınarak inceleme yapılacak laboratuvara gönderilmelidir (Spennemann-Franke 1995). Olay yeri çalışmalarında yer alacak bir adli antropolog veya adli arkeolog ayrıca toprak yapısı hakkında da önemli bilgiler verecektir. Kazı esnasında topraktaki değişiklikleri gözlemleyerek yapılan çalışmayı yönlendirip, bitki örtüsü üzerinde meydana gelen değişiklikleri göz önünde bulundurarak kazı yapılacak alanın yerini belirleyebilmektedirler (Çeker 2016). Uygun yöntemler izlenerek yapılan bir kazı çalışmasının ardından ulaşılan iskelet eğer tek parça halinde ve dışardan hiçbir etkiye maruz kalmamışsa cesedin pozisyonu da adli vakanın çözümünde önemli

ipuçları vermektedir. Ulaşılan cesette vücut ekstremite ve cesedin pozisyonu da eksiksiz olarak kayıt altına alınmalıdır.

Bu nedenle olay yeri inceleme çalışmalarında kullanılmak üzere bir insan iskeletinin her bir bölümünün kayıt altına alınabileceği ve elde edilecek insan kalıntılarında ait genel bilgilerin de bulunacağı formların kullanılması gerekmektedir. Adli antropologlar tarafından doldurulacak bu form F2K (Felaket Kurbanlarının Kimliklendirilmesi) çalışmalarında olduğu gibi kimlik tespiti aşamasında zaman kazandıracak ve bilgi kaybını önleyecektir. Bu formlarda olay yerinde karşılaşılabilecek iskeletleşmiş insan kalıntılarının neler olduğu, elde edilen bulguların ait olduğu bireyin genel özellikleri ve elde edilen bulguların kaç kişiye ait olduğu gibi genel bilgiler yer almalıdır. Yine olay yerinde kullanılması gereken antropolojik veri formlarında bulguların ait olduğu kişinin cinsiyeti, muhtemel yaş aralığı ve buluntuların antik veya güncel olduğuna dair bilgilerin işleneceği bölümler bulunmalıdır. Bununla beraber bu formlarda eğer kazı çalışması gereken bir inceleme yapıldıysa kazı alanına ve gömüye ait bilgilerin de bulunacağı alanlar olmalıdır. Bu formlar elde edilen iskelet kalıntılarının vücudun hangi bölümüne ait olduğunun belirtileceği alanlar ve eğer bulunduysa olay yerinden elde edilecek diğer kalıntılarının detaylarıyla beraber kayıt altına alınabileceği bölümler içermelidir. Laboratuvar aşamasında yapılacak incelemede incelemeyi yapacak kişilerin olay yeri hakkında bilgi sahibi olması açısından formlarda adli antropologlar tarafından doldurulacak olay yerine ait özel bir durum olup olmadığının belirtileceği bir alanın da olması fayda sağlayacaktır. (Şekil 1)

Olay yerinde iskeletleşmiş insan kalıntılarının bulunması veya çalışma yapılacak alanda bulgulara ulaşmak için kazı yapılması gereken durumlarda, olay yeri ekiplerinin yanında olay yerinde adli antropologların veya adli arkeologların bulunması gerekmektedir. Adli vakaların yanında toplu/kitlesel ölümlerin meydana geldiği olay yerlerinde de insan kalıntıları üzerinde yapılan incelemeler kimliklendirmede önemli rol oynamaktadır. Özellikle alanda bulunan kalıntılarının türünün belirlenmesi ve hangi kalıntının adli incelemenin konusu olup, hangi kalıntının vaka ile bağlantısız olduğunun tespit edilmesi alanda görevli diğer personeller tarafından belirlenemeyecektir. Bu nedenle bu tür vakalarda olay yeri ekiplerinin antropologlarla beraber çalışması adli vakanın çözümü açısından bir gereklilikten ziyade zorunluluktur.

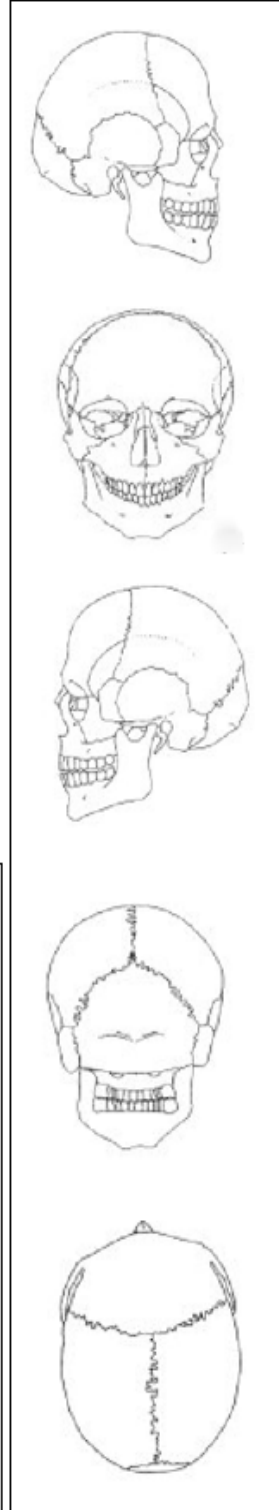
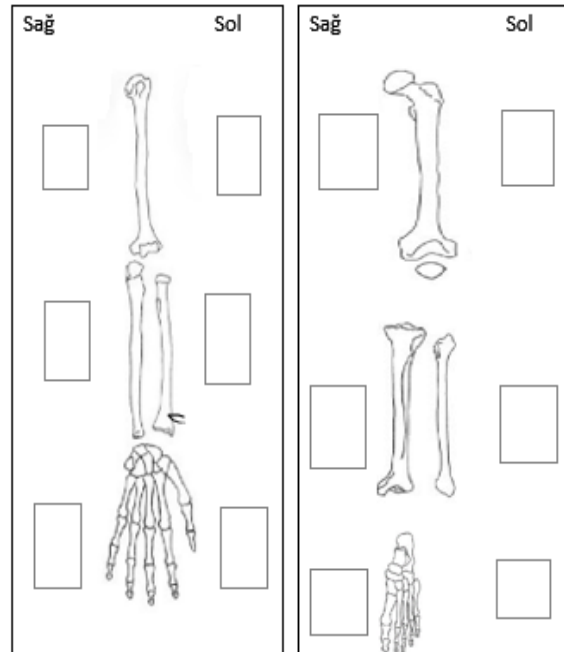
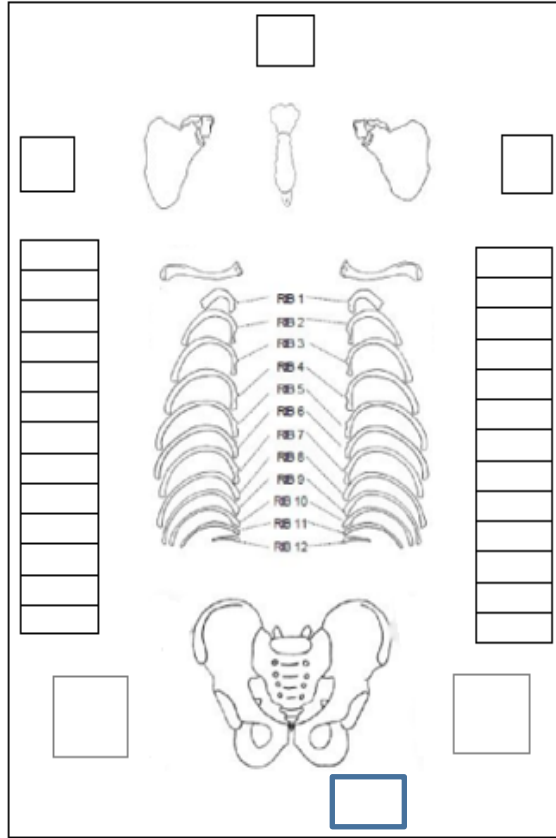
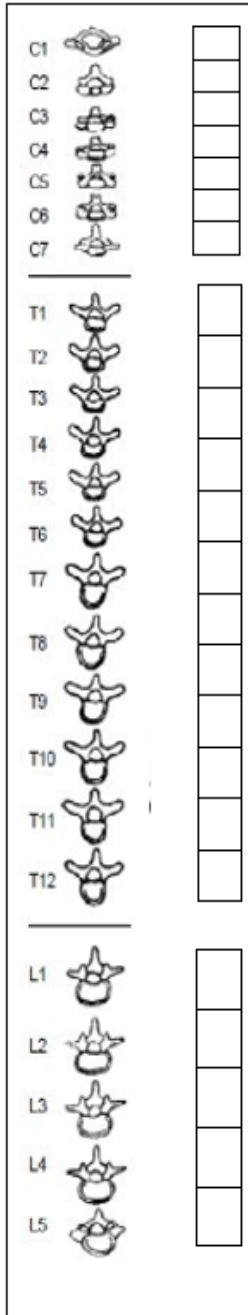
Sonuç

Olay yerlerinin sistemli ve belirlenmiş kurallar çerçevesinde, alanın uzmanlarıyla birlikte incelenmesi olayın her zaman daha doğru ve hızlı bir şekilde sonuçlanmasını sağlayacaktır. Önerilen formların doğru kullanılabilmesi için ya olay yeri ekiplerini oluşturan uzmanların antropolojik bilgilere sahip olması gerekir, ya da bir adli antropologun olay yeri ekibi içerisinde yer alması sağlanmalıdır.

**Olay Yeri İnceleme
Antropolojik Veri Kayıt Formu**

<p>Tarih: _____</p> <p>Olayın Gerçekleştiği Yer: _____</p> <p>Olayın Türü: _____</p> <p>Olay Yerinin Genel Özellikleri: _____</p>	<p>Tahmini Yaş:</p> <p>Bebek: ☐</p> <p>Çocuk: ☐</p> <p>Yetişkin: ☐</p>	<p>İncelenen Gömü</p> <p>Tekli Gömü: ☐</p> <p>Çoklu Gömü: ☐</p>
<p>Gömüye ait özel bir durum?</p> <p>Yok</p> <p>Var _____</p>	<p>Cinsiyet Tahmini:</p> <p>Erkek: ☐</p> <p>Kadın: ☐</p> <p>Tespit Edilemedi ☐</p>	<p>Kalıntıların Ait Olduğu Dönem</p> <p>Antik ☐</p> <p>Modern ☐</p>
<p>Antropolojik İnceleme Yapan Personel: _____</p> <p>Alanda Görevli Diğer Personeller: _____</p>	<p>Elde Edilen Kalıntıların Orijini:</p> <p>İnsana ait: ☐</p> <p>İnsana ait değil: ☐</p> <p>Karışık: ☐</p>	<p>Kalıntılar Nerede Bulundu?</p> <p>Toprak Altında ☐</p> <p>Toprak Üstünde ☐</p>
<p>Olay Yeri Krokisi ve Fotoğraflar</p>		
<p>_____</p>		

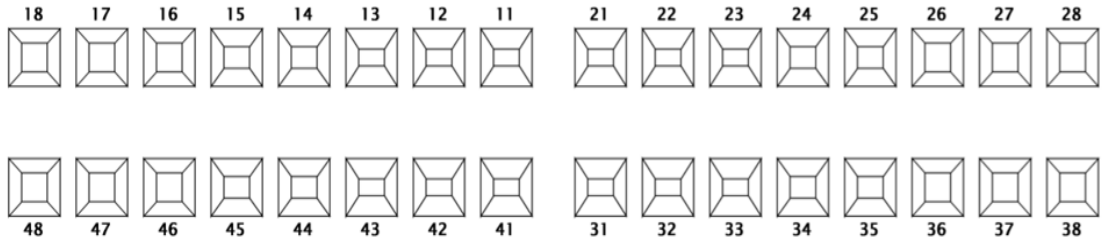
**OLAY YERİ İNCELEME
ANTROPOLOJİK VERİ KAYIT FORMU EK – 2**

**OLAY YERİ İNCELEME
ANTROPOLOJİK VERİ KAYIT FORMU EK - 3**

Dental Bulgu Kayıt Tablosu

11		21	
12		22	
13		23	
14		24	
15		25	
16		26	
17		27	
18		28	

48		38	
47		37	
46		36	
45		35	
44		34	
43		33	
42		32	
41		31	

Dışlerde Rastlanan Diğer Bulgular

Protez Dişler	☐	Takma Dişler	☐
Diş Kronu	☐	Diğer	☐
İmplantlar	☐		

<p>Elde Edilen Dişler</p> <p>Süt Dişleri: ☐</p> <p>Kalıcı Dişler: ☐</p> <p>Karışık: ☐</p>	<p>Dişlerin Ait Olduğu Bireye Ait Yaş Tahmini</p> <p>Tahmini Yaş Aralığı: ..... / .....</p> <p>Tahmini Ay Aralığı: ..... / .....</p>
---	---

Şekil 1: Ülkemizde kullanılan olay yeri inceleme formlarına ek olarak kullanılması düşünülen antropolojik veri kayıt formu. (Antropolojik verilerin kayıt altına alınması için kullanılacak form *Interpol DVI Guide* (Interpol 2014) örnek alınarak hazırlanmıştır)

Kaynaklar

- Adams-Byrd 2014: Adams, B., Byrd J., *Commingled Human Remains Methods In Recovery, Analysis and Identification*, 2014.
- Bayer 2003: Bayer, M., *Olay Yeri İnceleme ve Kriminal Laboratuvar Analizleri*, Ankara, 2003.
- Beaufort Moore 2009: Beaufort Moore., D., *Crime Scene Management and Evidence Recovery*, Oxford, 2009.
- Çeker 2016: Çeker, D., *Olay Yeri İnceleme Ve Çalışmalarında Adli Arkeolog Ve Adli Antropologların Rolü: Kuzey Kıbrıs Ve Türkiyede’ki Güncel Durum*, *Antropoloji Dergisi* 32, 2016, 13-21.
- Çeker 2017: Çeker, D., *Adli Antropoloji: İnsan Kemikleri Analizlerinin ve Kimliklendirmenin Önemi*, *MASROP* 11. 17, 2017, 8-13.
- Dupras vd. 2012: Dupras, T. L., Schultz, J. J., Wheeler, S. M., Williams, L. J., *Forensic Recovery of Human Remains: Archaeological Approaches*, 2. Basım, Boca Raton, 2012.
- Fisher-Fisher 2012: Fisher, B. A. J., Fisher, D. R., *Techniques of Crime Scene Investigation*, 8. Basım, Boca Raton, 2012.
- Houck-Siegel 2010: Houck, M., Siegel, J., *Fundamentals of Forensic Science*, 2010.
- Hunter vd. 2013: Hunter, J., Simpson, B., Colls, C. S., *Forensic Approaches To Buried Remains*, Hoboken, 2013.
- Interpol 2014: *DVI Guide*, Interpol, 2014.
- İşcan 2001: İşcan, M. Y., “Global forensic anthropology in 21st century”, *Forensic Science International* 117.1-2, 2001, 1-6.
- Pickering ve Bachman 2009: Pickering, R., Bachman, D., *The Use Of Forensic Anthropology Second Edition*, CRC Press, 2009.
- Sevim-Duyar 1992: Sevim, A., Duyar İ., *Kazılardan İnsan İskeletlerinin Çıkartılması Sırasında Uygulanacak İşlemler*, *Türk Arkeoloji Dergisi* 30, 1992, 123-134,.
- Spennemann-Franke 1995: Spennemann, D. H., Franke, B., “Archaeological techniques for exhumations: a unique data source for crime scene investigations”, *Forensic Science International* 74.1-2, 1995, 5-15.